

Uw school staat midden in de samenleving

Op school ontmoeten leerlingen, leerkrachten en ouders elkaar. School is de plek waar leerlingen hun identiteit ontwikkelen. De onvermijdelijke diversiteit aan opvattingen en achtergronden maakt een school tot een unieke leeromgeving. Scholen maken een actief onderdeel uit van de samenleving. Dus komen ook maatschappelijke spanningen de school binnen. Heftige gebeurtenissen laten niemand onberoerd. Geen school kan daaromheen. Een sociaal veilige school biedt ruimte en geborgenheid om irritaties, tegenstellingen en conflicten met elkaar te bespreken. Pak dat dus op een goede manier met elkaar op. Dan worden leerlingen prima voorbereid op een toekomst in de pluriforme Nederlandse samenleving.

Stichting School & Veiligheid ondersteunt scholen bij het bevorderen van een sociaal veilig klimaat. Wij delen graag onze deskundigheid over pesten, agressie en geweld, discriminatie, seksueel gedrag, radicalisering, polarisatie, sociale media, seksuele diversiteit, burgerschap, calamiteiten en vertrouwenswerk. Scholen in het primair, voortgezet en middelbaar beroepsonderwijs zijn van harte welkom voor informatie, ondersteuning, scholing en advies.

Meer informatie vindt u op www.schoolveiligheid.nl.

Advies nodig? Bel onze helpdesk: 030 - 285 66 16
(op schooldagen van 9.00 - 16.00 uur).

Op de hoogte blijven van actuele ontwikkelingen?
Abonneer u dan op onze nieuwsbrief met informatie over activiteiten & (netwerk)bijeenkomsten rond sociale veiligheid.

Stichting School & Veiligheid ondersteunt scholen bij het bevorderen van een sociaal veilig klimaat.

Stichting School & Veiligheid
Zwarte Woud 2, 3524 SJ Utrecht
030 - 285 65 31
info@schoolveiligheid.nl
www.schoolveiligheid.nl

Sociale veiligheid binnen het onderwijs

Uw school is een lerende organisatie

Goed leren en prettig werken. Dat lukt alleen als het veilig is op school. Om het veilig te houden, moet je met elkaar in gesprek blijven. Om sociale veiligheid goed aan te pakken, zijn 4 dingen nodig:

- **Reflecteren** - als leerkracht, in teams en met de hele school.
- **Overleggen** - wat gebeurt er en wat vinden we daarvan?
- **Zorgvuldig afwegen** - wat hebben we nodig en wie kan dit bieden?
- **In actie komen**, of juist géén actie ondernemen.

Kortom, het is belangrijk om een vinger aan de pols te houden. Ook als er niets aan de hand is. Sociaal veiligheidsbeleid is méér dan een protocol. Het gaat verder dan voldoen aan de wettelijke verplichtingen. Medewerkers en leerlingen moeten de ruimte krijgen. Om te ontdekken en te leren, maar ook om fouten te maken. Om verantwoordelijkheid te nemen en te worden aangesproken. Een sociaal veilige school signaleert dingen die leerlingen of medewerkers beroeren. Daar ruim je tijd voor in. Daar geef je aandacht aan. Zo kun je optimaal leren en werken.

Een belangrijke stap naar sociale veiligheid is **samen een visie** ontwikkelen. Praten met elkaar en afspraken maken waar iedereen achter staat. Waar sta je voor als school? Wat wil je bereiken? Hoe ga je met elkaar om? Wat doe je als leerlingen of medewerkers zich niet aan de afspraken houden? Zulke gesprekken leiden tot gedragsregels voor leerlingen en een gedragscode voor medewerkers. Dan weet iedereen wat er verwacht wordt en waarop je aanspreekbaar bent.

Inspiratie: het spel *Gedragen Gedrag* en de *Modelgedragscode voor schoolmedewerkers*. Een handzaam instrument is het *Digitaal Veiligheidsplan*. Zie voor meer informatie onze website.

Activiteiten, programma's en voorlichting over (on)veilig gedrag zijn onmisbaar. Er bestaan allerlei programma's: anti-pestten, weerbaarheid, seksuele vorming, mediawijsheid, sociale vaardigheden, ouderbetrokkenheid en burgerschapsvorming. Weloverwogen kies je op elk niveau samenhangende interventies: individueel, in de klas en in de school. Ze sluiten goed aan bij de visie en de waarden van de schoolgemeenschap.

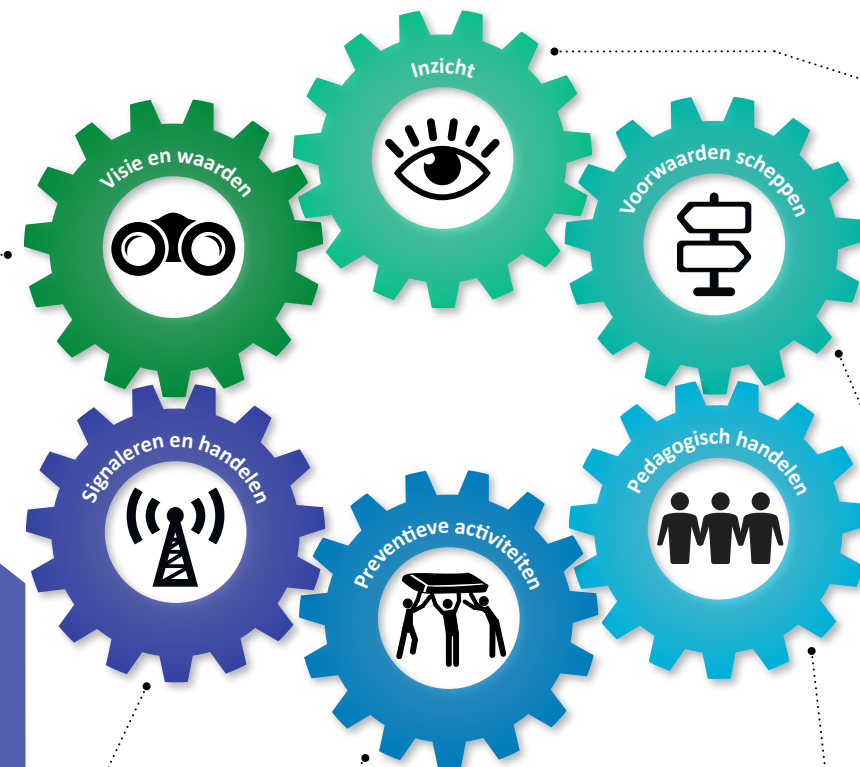
Zie de *Wegwijzer programma's sociale veiligheid* op onze website.

Een sociaal veilige school **signaleert scherp** en **reageert effectief**. Hier weet iedereen hoe en wanneer je moet ingrijpen. En waar je hulp vindt als het nodig is.

Op de themapagina's van onze website vindt u een schat aan informatie. Bijvoorbeeld over calamiteiten en incidenten.

Over sociale veiligheid moet je in gesprek blijven met elkaar. Overal in de organisatie. Hoe pak je dat aan? Stichting School & Veiligheid heeft hiervoor een model ontwikkeld. Hierin spelen 6 bouwstenen van cultuur en structuur op elkaar in. Ze draaien als raders in elkaar.

Laat ze draaien...!

Zonder **inzicht** kun je geen beleid ontwikkelen. Hoe beleven leerlingen, medewerkers en ouders het schoolklimaat? Vinden ze het veilig op school? Door te weten wat er speelt, kun je knelpunten signaleren. Daarop is het beleid aan te passen. Registreer ook de aard en de omvang van incidenten. Door die te analyseren, kun je beleid evalueren en bijstellen.

Actief aan de slag met monitoring en registratie? Bekijk dan de infobladen *Monitoring* en *Meten is weten* op onze website.

Sociale veiligheid staat of valt met de **relatie met individuele leerlingen** in de klas. Een positieve pedagogische relatie bevordert dat ze zich gezien, gehoord en geaccepteerd voelen. Een open en ondersteunende cultuur is gericht op eigen verantwoordelijkheid. Daarmee bevordert je het welbevinden van leerlingen. Dat vermindert problematisch gedrag. Medewerkers dragen de waarden en normen van de school uit. Zij fungeren als voorbeeld.

Inspiratie: acties in de *Week Tegen Pesten*.

Goede voorwaarden zijn onmisbaar. Het moet duidelijk zijn wie wat doet. Je hoeft het niet alleen te doen. Zet een zorg- en veiligheidsnetwerk op, binnen en buiten de school. Daar kun je aankloppen als er iets boven je pet gaat. Zo'n netwerk biedt ook coaching en sturing in pedagogisch vakmanschap. Zorg verder dat je openstaat voor samenwerking en afstemming. Wees bereid om te praten over beladen onderwerpen. Stuur actief op ontwikkeling en draagvlak.

Inspiratie: volg een training of kom naar een studiedag van Stichting School & Veiligheid.

Wettelijke plichten

Scholen moeten zorgen voor sociale veiligheid van leerlingen én medewerkers. Dat staat in de wet. De Arbowet verplicht iedere werkgever om medewerkers te beschermen. Werkgevers moeten optreden tegen seksuele intimidatie, agressie en geweld. Ook moet er een beleid zijn om ongewenst gedrag te voorkomen. En natuurlijk moet iedereen zich houden aan de Grondwet en de Algemene wet gelijke behandeling.

Voor het onderwijs gelden daarnaast nog enkele speciale wetten:

- **Wet Veiligheid op school** - Po- en vo-scholen moeten beleid voeren over veiligheid. U moet de veiligheidsgevoel van leerlingen monitoren. U moet iemand aanwijzen als 'coördinator anti-pestbeleid'. En u moet een 'aanspreekpunt pesten' hebben.
- **Kwaliteitswet** - Scholen moeten klachten over ongewenst gedrag in behandeling nemen. Dat geldt ook voor klachten over het uitblijven van veiligheidsmaatregelen.
- **Meld- en aangifteplicht** - Medewerkers moeten vermoedens van een zedenmisdrijf door een collega melden. Het schoolbestuur moet contact opnemen met de vertrouwensinspectie. Meer informatie hierover op onze website.